

**Η βία στα γήπεδα
και οι θέσεις του Αγ. Νεκταρίου
για την αληθή άθληση**

Του Καθ. Αριστοτέλη Ευτυχιάδη

Συχνά διαπιστώνεται ότι ή φίλαθλη συμπαράσταση στους άθλητικούς αγωνιστικούς χώρους, κυρίως στά γήπεδα, εκδηλώνεται με βίαιες αντιδράσεις και ότι ή ατμόσφαιρα παραμένει τεταμένη και αντιαθλητική. Τά αίτια και οι άφορμές, οι όποίες διαμορφώνουν τήν κακή και βίαιη ψυχολογία του θεατού, είναι διάφορες και ποικίλες, όπως οικονομικές, ήθικες, κοινωνικές κ.ά. Αυτές πρέπει νά έντοπισθοῦν και νά αντιμετωπισθοῦν γιά τήν έκτόνωση και έξάλειψη του φαινομένου τής βίας στά γήπεδα.

Πέρα από τίς ανθρώπινες προσπάθειες τῶν διαφόρων φορέων και τά λαμβανόμενα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα, ή ρίζα του κακού και ή θεραπεία του ανάγεται στην πνευματική θεώρηση τής αληθοῦς αθλήσεως και τής εἰρηνεύσεως τῶν ήθῶν, δηλαδή στό ὀρθό νόημα τῶν αγώνων και στην επίτευξη τής τελείας παιδείσεως τῶν Γυμναστικῶν Συλλόγων και τῶν μελῶν τους, ή όποία άφορᾶ πρωτίστως και άμέσως στό αληθινό φίλαθλο πνεῦμα. Η άποδοχή και ὁ θαυμασμός του ὠραίου, του μεγάλου και του αληθινού επιτεύματος του αθλήματος πρέπει νά ὑπερβαίνει τά τοπικά και στενά συλλογικά αἰσθήματα του ὁπαδοῦ θεατοῦ. Η ἐκτίμηση και ὁ σεβασμός του αθλητικοῦ αντιπάλου (άνωτέρου, ἴσου ή κατωτέρου) είναι άπαραίτητη προϋπόθεση ὄχι μόνον γι' αὐτούς πού πλαισιώνουν τούς αθλητικούς χώρους, αλλά και γιά τούς διοργανωτές Συλλόγους και γιά τούς αγωνιζομένους. 'Εκφράσεις ὅπως "αἰώνιος αντίπαλος" ὑποβιβάζουν τούς Συλλόγους και διεγείρουν αντιαθλητικά τούς ὁπαδούς.

Στόν χώρο τής 'Εκκλησίας ἔχουν ἤδη διατυπωθεῖ διά του Ἁγίου Νεκταρίου θέσεις σχετικές μέ τό κοινωνικό αὐτό θέμα, τίς όποίες ὁ Ἅγιος διετύπωσε στην ἐποχή πού μόλις εἶχαν ἀρχίσει νά ιδρῶνται οι πρώτοι 'Αθλητικοί Σύλλογοι στην Ἑλλάδα. Σύμφωνα μέ τόν φωτισμένο και σοφό Ἅγιο Ἱεράρχη τής 'Εκκλησίας, ή αληθής και τελειότερα μόρφωση τῶν ἰθυόντων, τῶν "ἐπιστημόνων" τῶν Συλλόγων και τῶν "ένασκουμένων", τῶν ἀθλουμένων, καθώς και τής ἐν γένει "εὐέλπιδος" και "μουσοτραφοῦς" νεολαίας, δηλαδή τῶν φιλάθλων, ἀποτελεῖ τόν μίτο τής 'Αριάδνης γιά τήν έξοδο από τό ἀδιέξοδο.

Οἱ προϋποθέσεις τής ὀρθῆς αθλητικῆς παιδείας, σύμφωνα μέ τίς ἀντιλήψεις του σοφοῦ Ἁγίου, ἔχουν ὡς ἀκολούθως :

Χρειάζεται σύμμετρος και "ἀρμονική ἀνάπτυξις τῶν δυνάμεων τής ψυχῆς και του σώματος" ἐκ μέρους τῶν Γυμναστικῶν Συλλόγων. "Η σωματική γυμνασία και ή πνευματική ἀνάπτυξις εἰσίν οι δύο πόλοι, περί οὓς στρέφεται ή τελεία μόρφωσις και ή τελεία ἀγωγή". Η σύσταση τῶν Συλλόγων ἀποσκοπεῖ στην ἀνάδειξη τῶν "ἐγγυμαζομένων" σέ "καλούς κάγαθούς ἀνδρας" και "νέους ἐναρέτους". Πρέπει δέ νά ἔχουν ὑπ' ὄψη τους ὅτι ή μονομέρεια είναι ἐπιβλαβής : "ή ἄκρα του σώματος ἀνάπτυξις διά τήν ἀδειάλειπτον ἄσκησιν φθείρει τήν ψυχήν", λέγει ἐπαναλαμβάνοντας τόν 'Αριστοτέλη. 'Αντιθέτως, "ή ψυχή ἔχουσα ἀνεπτυγμένας τάς ἐαυτῆς δυνάμεις σωφρονεῖ και ὑγιαίνει και τάς του σώματος δυνάμεις σωφρόνως χειρίζεται".

Εἰδικότερα οι Σύλλογοι ἔχουν καθήκον νά καλλιεργοῦν πνεῦμα ἀδελφοσύνης μεταξύ τῶν μελῶν τους, τῶν ἀθλουμένων και τῶν φιλάθλων διαφορετικῶν Συλλόγων, και ὄχι πνεῦμα ἀντιπαραθέσεως και μίσους : "Ταύτης τής ἀρετῆς τήν ἐπίτευξιν ἐπιδιώκει ὁ Γυμναστικός Σύλλογος, ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις προτίθεται διά τής συνεχοῦς ὁμιλίας τῶν ἐταίρων νά συσφίγῃ τούς δεσμούς τής φιλίας και ἀδελφοποιήσῃ τήν νεολαίαν, νά διασκεδάσῃ τάς ταπεινάς ἀντιπαθείας και ἀντιζηλείας ... ἀναπτύξῃ τήν εὐγενῆ ἄμιλλαν, αὐξήσῃ τήν φιλοτιμίαν ... παρασκευάσῃ ἀνδρας κρατερούς". Ο "Σύλλογος ... ἔχει τό ἠθικόν ἐκεῖνο σθένος, δι' οὗ δύναται νά ἰσχύσῃ κατά παντός προσκόμματος". Κατά τόν Ἅγιο Ἱεράρχη, αὐτός είναι ὁ σκοπός κάθε αθλητικοῦ Συλλόγου, πού τόν καθιστᾶ μεγάλο και ἀναγκαῖο, ή δέ "ἐλλειψις τοιούτων Συλλόγων είναι ἔνδειξις ἐλλείψεως συναισθήσεως τής ἀναγκαιότητος και ἀνυσιγότητος (ἀποτελεσματικότητος) αὐτῶν και μαρτύριον τής ἀτελοῦς ἀναπτύξεως, ἧς ἔνεκεν ἀποστεροῦνται ὄλων τῶν προειρημένων ἀγαθῶν τῶν ἐκ τής γυμνασίας, ὡς ἀπό πηγῆς πολυχεῦμονος (πολυχειμάρρου) και καλλιρροῦ, ἀπορρεόντων"**(1)**.

Τό δίκαιο, τό ὅποιο πρέπει νά διέπει κάθε ἐπιστήμη, ἔχει τή θέση του στην ὄλη ὑπόθεση τής αθλητικῆς ρυθμίσεως και διεξαγωγῆς ἐκ μέρους τῶν "ἐπιστημόνων" τής αθλητικῆς ἐπιστήμης, δηλαδή τῶν ἰθυόντων. Ο Ἅγιος, ἐπαναλαμβάνοντας τήν πλατωνική ἀρχή "πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης και τής ἄλλης

ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται", σαφῶς διδάσκει τὴν ἀπονομή δικαιοσύνης σέ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀθλήσεως, στοὺς ὁποίους ἀνήκουν ἡ διαιτησία καὶ οἱ κριτές γενικῶς τῶν ἀθλημάτων καὶ τῶν ἀθλητῶν, αἱ ὁποῖα ἀποβαίνουν οἱ κατ' ἐξοχὴν ρυθμιστές τῶν ἀποτελεσμάτων. Ἡ Ἐξασφάλιση τοῦ δικαίου στοὺς ἀθλητικούς χώρους εἶναι παράγοντας εἰρήνης καὶ γαλήνης μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ γήπεδα.

Εἶναι ὑψίστης σημασίας ἡ διαμόρφωση τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀτμόσφαιρας τῶν ἀγῶνων, ἡ ἀγωγή τῆς ἐπιστήμης", γιὰ τὴν ὁποία ὀμιλεῖ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ τὴν ὁποία ἐπικαλεῖται ὁ Ἅγιος, διότι χωρὶς αὐτὴν κάθε ἐπιστήμη "εἶναι σῶμα ἀκάθαρτον", πού τρεφόμενο ἐπαυξάνει "τάς κακουχίας του". Πρὸς ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ ἀθλητικοῦ πνεύματος, ἐκτὸς ἀπὸ τίς ἀνθρώπινες προσπάθειες τῶν παραγόντων, καθίσταται ἀναγκαία καὶ ἡ ἐκζήτηση τῆς θείας βοήθειας, τοῦ ὑψηλοῦ προστάτου τοῦ πνεύματος τῶν ἀγῶνων. Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος εἶναι ὁ ὑψηλὸς Προστάτης τῶν ἀθλοπαιδιῶν, τῶν Σταδίων καὶ τῶν Γηπέδων, τῶν ἀθλητῶν, τῶν παικτῶν καὶ τῶν φιλάθλων κάθε ἐποχῆς, τοὺς ὁποίους συλλήβδην καθίδρυσε καὶ εὐλόγησε μέ τὸν ἐγκαινιασμό τοῦ δευτέρου, μετὰ τὸν Πανελλήνιο, πρωτοπόρου Γυμναστικοῦ Συλλόγου τῆς Ἑλλάδος, στὴν Κύμη τῆς Εὐβοίας στίς 21 Αὐγούστου 1893 : "Ταύτης τῆς ἀρμονικῆς γυμνασίας τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, τῆς ἐγκαινιζομένης σήμερον ὑπὸ τοῦ συστάντος σήμερον Γυμναστικοῦ Συλλόγου τῆς μουσοτραφοῦς νεότητος, συνήλθομεν νά τελέσωμεν τὰ ἐγκαίνια"⁽²⁾.

Ἡ παιδαγωγικὴ ἀντίληψη καὶ παρότρυνση τοῦ σοφοῦ Ἱεράρχη γιὰ τὴν ἀρμονικὴ γυμνασία τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, στὴν ὁποία πρέπει νά ἀποβλέπει ὀλόκληρος ὁ ἀθλητικὸς σύλλογος, καὶ οἱ παῖκτες καὶ οἱ φίλαθλοι, μπορεῖ νά μεταβάλλει τὸ κλίμα τῶν γηπέδων ἀπὸ βίαιο σέ εἰρηνικό, ἀπὸ φανατικό καὶ ἐκδικητικό σέ ἀνεξίκακο καὶ μετριοπαθές, ἀπὸ ἀνάγωγο σέ εὐάγωγο, ἀπὸ ἄδικο καὶ ὑποκειμενικό σέ δίκαιο καὶ ἀντικειμενικό, ἀπὸ καταστροφικό καὶ ἐπιζήμιο σέ οἰκοδομητικό καὶ ὠφέλιμο, ἀπὸ ἐχθρικό σέ φιλάδελφο, ἀπὸ ἐγωϊστικό σέ ἀλλοτροῦστικό, ἀπὸ ἀντιπαραθέσεως σέ εὐγενοῦς ἄμιλλας, ἀπὸ ἐπαγγελματικό καὶ μεγάλων οἰκονομικῶν συμφερόντων σέ ἀθλητικό καὶ φιλότιμο, ἀπὸ ἐθνικῶς ἀδιάφορο σέ πατριωτικό, ἀπὸ ὑπόδουλο στὴ βία καὶ στὴν πανουργία σέ ἐλεύθερο καὶ ἐνάρετο, ἀπὸ χυδαιολογικό καὶ βωμολοχικό σέ ἀξιοπρεπές καὶ ἀγνό, ἀπὸ θλιβερό σέ ψυχαγωγικό, ἀπὸ ἀναρχία τῆς μάζας σέ ὑπευθυνότητα προσώπων.

Σημειώσεις

¹ Ἀγίου Νεκταρίου, Περί ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς μορφώσεως, ἔκδ. Νεκταρίου Παναγοπούλου, Ἀθήναι 1989, Ὁμιλία περὶ Γυμναστικῆς, σελ. 21-28.

² Ἀγίου Νεκταρίου, Περί ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς μορφώσεως, ἔκδ. Νεκταρίου Παναγοπούλου, Ἀθήναι 1989, Λόγος πρὸς τοὺς Ἐφήβους, σελ. 17.